

Zła wiara według J.P. Sartrea

Jean-Paul Sartre, jeden z najważniejszych przedstawicieli egzystencjalizmu, w swojej filozofii głęboko analizował kwestie związane z wolnością, odpowiedzialnością oraz autentycznym byciem człowieka. Jednym z kluczowych pojęć w jego filozofii jest „zła wiara” (fr. *mauvaise foi*), którą Sartre rozumiał jako pewien stan świadomości, w którym jednostka oszukuje samą siebie, uciekając przed prawdą o własnej kondycji egzystencjalnej.

Zła wiara jest ściśle związana z koncepcją wolności w myśli Sartre'a. Sartre twierdził, że człowiek jest skazany na wolność, co oznacza, że każda jednostka jest w pełni odpowiedzialna za swoje wybory i działania. Człowiek nie może uciec przed tą wolnością, a tym samym przed odpowiedzialnością, która się z nią wiąże. Niemniej jednak, konfrontacja z tą pełną wolnością może być przerażająca i prowadzić do sytuacji, w której jednostka stara się uciec od tej odpowiedzialności, zaprzeczając swojej wolności i odpowiedzialności. To właśnie ta ucieczka przed wolnością stanowi istotę złej wiary.

Zła wiara polega na tym, że człowiek nie przyznaje się do swojej wolności i odpowiedzialności, lecz woli postrzegać siebie jako przedmiot, jako byt z góry określony przez okoliczności, role społeczne, naturę czy też innych ludzi. W złej wierze człowiek stara się zredukować swoje istnienie do pewnej esencji, do stałych cech lub ról, które rzekomo determinują jego życie. Sartre opisuje to jako sytuację, w której człowiek próbuje być jednocześnie zarówno bytem-dla-siebie (*pour-soi*), czyli świadomą istotą zdolną do refleksji i podejmowania decyzji, jak i bytem-w-sobie (*en-soi*), czyli czymś stałym, określonym i niezmiennym.

Przykładem złej wiary, który często podaje się w kontekście filozofii Sartre'a, jest sytuacja kelnera w kawiarni, którą

Sartre opisuje w swoim dziele „Byt i nicość” (*L'Être et le néant*). Kelner, który wykonuje swoje obowiązki z nadmierną pedanterią, przyjmuje postawę, jakby był tylko kelnerem, jakby jego życie sprowadzało się wyłącznie do pełnienia tej roli społecznej. W rzeczywistości jednak kelner, podobnie jak każdy człowiek, jest czymś więcej niż tylko swoją rolą – jest istotą wolną, która może wybrać, jak się zachowywać i kim być. Poprzez zachowanie, które redukuje się do roli kelnera, ucieka on od tej świadomości, udając, że jest „tylko” kelnerem, czyli kimś, kto nie ma wyboru i musi spełniać oczekiwania związane z jego społeczną rolą. Tego rodzaju myślenie jest jednak złudzeniem, ponieważ człowiek nigdy nie jest jedynie swoją rolą, lecz zawsze przekracza ją jako świadoma istota.

Sartre twierdził, że zła wiara jest powszechnym zjawiskiem w ludzkim życiu, ponieważ większość ludzi, zamiast stawić czoła swojej wolności i odpowiedzialności, woli żyć w świecie iluzji, w którym mogą usprawiedliwiać swoje działania i decyzje, odwołując się do zewnętrznych czynników, takich jak normy społeczne, tradycje czy wrodzone skłonności. Zła wiara prowadzi do nieautentycznego życia, w którym człowiek unika konfrontacji z prawdziwym znaczeniem swojej wolności i wyborów.

Ważnym aspektem złej wiary jest także to, że nie jest ona zwykłym kłamstwem. Kiedy kłamiemy, wiemy, że mówimy nieprawdę. W przypadku złej wiary jednostka oszukuje samą siebie w bardziej subtelny sposób – nieświadomie wybiera niewiedzę lub fałszywe przekonania na temat siebie i swojego miejsca w świecie, co prowadzi do wewnętrznej sprzeczności i konfliktu. Osoba w stanie złej wiary udaje przed sobą, że nie jest świadoma swojej wolności i odpowiedzialności, podczas gdy w głębi duszy wie, że nie może uciec od swojego losu jako istoty wolnej.

Sartre uważał, że człowiek powinien dążyć do autentyczności, czyli życia w zgodzie z pełnym uznaniem swojej wolności i odpowiedzialności. Autentyczne życie to takie, w którym

jednostka nie ucieka przed swoją wolnością, lecz w pełni ją akceptuje i przyjmuje odpowiedzialność za swoje działania, niezależnie od tego, jak trudne mogą być konsekwencje tych wyborów. Autentyczność jest więc przeciwieństwem złej wiary, ponieważ oznacza gotowość do życia w prawdzie i konfrontacji z rzeczywistością egzystencjalną.

Warto zauważyć, że zła wiara nie jest jedynie negatywnym zjawiskiem w myśli Sartre'a. Choć jest ona formą oszustwa wobec samego siebie, to jednocześnie pokazuje złożoność ludzkiej świadomości i trudności, jakie wiążą się z życiem w pełni świadomym swojej wolności. Zła wiara jest także dowodem na to, jak wielką rolę odgrywają konteksty społeczne, oczekiwania innych oraz struktury kulturowe w kształtowaniu naszego poczucia siebie. Sartre podkreśla, że choć jesteśmy skazani na wolność, to jednak żyjemy w świecie, który nieustannie próbuje nas zredukować do ról, esencji i schematów. Walka złą wiarą jest więc również walką o zachowanie swojej autentyczności w świecie pełnym społecznych nacisków i oczekiwań.

Podsumowując, zła wiara według Jean-Paula Sartre'a to stan, w którym człowiek oszukuje sam siebie, odrzucając prawdę o swojej wolności i odpowiedzialności. Jest to ucieczka przed świadomością pełnej autonomii, której konsekwencją jest nieautentyczne życie. Sartre wzywał do przezwyciężenia złej wiary i dążenia do autentyczności, czyli życia w zgodzie z pełnym uznaniem swojej wolności i odpowiedzialności za własne wybory. Zła wiara stanowi istotny element filozofii egzystencjalnej Sartre'a, ukazując trudności i wyzwania związane z byciem wolnym i świadomym człowiekiem w skomplikowanym świecie społecznym.

Jeżeli potrzebujesz konsultacji przy pisaniu pracy licencjackiej lub magisterskiej, to polecamy serwis [pisanie prac](#) - pomoc w pisaniu prac w granicach dozwolonych prawem